

19.45x24.17	1/4	עמוד 26	גליליאו צעיר - ירחון לילדים סקרנים	31/05/2018	64166745-9
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

הונגריה
אירופה

מי היה בנימין זאב הרצל?

הוא הרגיש את האנטישמיות באירופה בסוף המאה ה-19, וכתב ספר על כך שליהודים מגיעה מדינה בארץ ישראל. אף שהיו שחשבו כי הוא הוזה, הוא החליט לנסות להגשים את חזונו. הרצל נפטר בגיל 44, ולא זכה לראות את הכרזת העצמאות של מדינת ישראל 44 שנים לאחר מכן, ב-14 במאי 1948

כתבו: יובל מלחי ותומר שלוש

19.29x26.35	2/4	עמוד 27	גליליאן צעיר - ירחון לילדים סקרנים	31/05/2018	64166748-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

המשפט השפיע מאוד על הרצל. הוא הזדעזע מהטקס המשפיל של תלישת הדרגות מכתפיו של דרייפוס, ועוד יותר - מההמון הזועם שקרא קריאות אנטישמיות לעברו. הרצל הבין שהאנטישמיות הגוברת באירופה מסוכנת מאוד ליהודים, ומכאן שחייבים למצוא פתרון. אם הוא כיהודי משכיל אינו יכול להתקדם למשרות בכירות, ואם דרייפוס כקצין יהודי מואשם בבגידה על לא עוול בכפו, יש בעיה.

חבר, יצאת מדעתך!

הרצל חשב כיצד להתמודד עם האנטישמיות. הרעיון הראשון שעלה במוחו היה לוותר על זהותו היהודית ולהמיר את דתו לנצרות. אולי עדיף להפסיק להיות יהודי.

אבל הרצל רצה לשמור את זהותו היהודית בלי לסבול מהאנטישמיות של החברה הלא יהודית. אז

חשבתם פעם על כוחן של מילים? לפעמים מילים יכולות ליצור מציאות חדשה. אנחנו מדמיינים משהו, כותבים אותו, ויש לנו תוכנית (כפי שקראתם בכתבה "מכוונים למטרה" בעמוד 16). בנימין זאב תאודור הרצל כתב תוכנית נועזת ויוצאת דופן - תוכנית להקמת מדינה חדשה, מדינת היהודים.

הגטו החדש

הרצל נולד למשפחה יהודית באימפריה האוסטרו-הונגרית ב־2 במאי 1860. הוא גדל בבודפשט בירת הונגריה. אביו היה ממוצא ספרדי, ואימו - ממוצא אשכנזי. בביתם דיברו הונגרית, גרמנית ויידיש. הוא רכש השכלה יהודית-דתית וגם השכלה חילונית כללית. בחוגים היהודיים הוא נקרא בנימין זאב, ומחוצה להם בשמו הלועזי תאודור. בגיל 18 החל ללמוד משפטים באוניברסיטה של וינה, בירת אוסטריה. הוא הצליח מאוד בלימודיו והגיע לתואר דוקטור למשפטים. על אף הישגיו הגבוהים, הוא הרגיש מופלה לרעה כיהודי. אומנם באותה עת בוטלו החוקים נגד היהודים, אך כמה מאנשי האוניברסיטה התנכרו לו והתייחסו בביטול למאמרו. משהו חסם אותו. המחסום הזה נקרא אנטישמיות - שנאת יהודים. הרצל היה מתוסכל, והחליט לעזוב את האוניברסיטה.

הוא החל לכתוב מחזות וסיפורים. הוא כתב הצגת תיאטרון בשם "הגטו החדש", שתיארה את המצב הקשה של יהודי אירופה. אירופה הציגה את עצמה כמקום מתקדם ונאור, אך בפועל האנטישמיות הקשתה מאוד את חייהם של היהודים.

הרצל עבד לפרנסתו כעיתונאי. בתפקידו הוא נשלח לסקר את משפטו של אלפרד דרייפוס, קצין יהודי בצבא צרפת שהואשם בריגול. למעשה, קצין אחר מסר ידיעות חשאיות של צבא צרפת, אבל האשימו את דרייפוס משום שהיה יהודי. דרייפוס נמצא אשם - אף שהיה חף מפשע. הוא נידון למאסר באי מרוחק וסולק מהצבא, והדרגות הצבאיות שענד על כתפיו נתלשו ממנו.

19.59x25.3	3/4	עמוד 28	גליאן צעיר - ירחון לילדים סקרנים	31/05/2018	64166747-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

התצלום המפורסם של הרצל משקיף ממרפסת מלון שלושת המלכים בבזל שבשווייץ, בעת הקונגרס הציוני החמישי, 1901

צילום: אפרים משה לילין

של עם ישראל - בארץ ישראל.

באותה תקופה הייתה ארץ ישראל חלק מהאימפריה העות'מאנית שחלשה על כל המזרח התיכון. בראשה עמד הסולטאן הטורקי. תוכניתו של הרצל הייתה שהיהודים באירופה יתארגנו לעלות ארצה, ובינתיים הוא ישיג אישור רשמי מהסולטאן הטורקי להקמת מדינה יהודית עצמאית בארץ ישראל. במדינה הזאת לא תהיה אנטישמיות, ולא יהיה גבול למה שיוכלו היהודים לעשות.

בבזל יסדתי את מדינת היהודים

הספר של הרצל היה עד מהרה לרב-מכר. הוא תורגם לשפות רבות ונשלח לקהילות יהודיות ברחבי העולם. היו כאלה שחשבו כי הוא משוגע, ואמרו שאילולא הציג את עצמו כדוקטור למשפטים היו חושבים שמדובר במדע בדיוני. לעומת זאת, היו גם שקראו את הספר בהתלהבות רבה ואמרו לעצמם: "סוף-סוף יש מישהו עם תוכנית מעשית, עם חזון אמיתי!" הרצל החליט להוציא את תוכניתו לפועל. הוא שלח מכתבים למנהיגי היהודים במדינות השונות וקרא להם להיפגש בקונגרס הציוני הראשון, שהוא ייסד. ככל שהתקרב מועד הקונגרס קראו יהודים רבים לבטלו. הם חששו שהוא יפגע ביהודים ברחבי אירופה, מפני שהאירופים יחשבו שהם אינם רוצים לחיות עוד לצידם. הרצל נאלץ להעביר את הכינוס ממינכן שבגרמניה לבזל שבשווייץ.

לקונגרס הראשון, שנערך באוגוסט 1897, הגיעו כמאתיים איש מ-17 מדינות, והרצל היה מאושר - הרעיון שלו החל להתממש! לאחר הכינוס כתב הרצל ביומנו: "אילו באתי לסכם את קונגרס בזל באמרה אחת, שעלי להיזהר שלא לבטאה בפומבי, הרי הייתה זו: 'בבזל יסדתי את מדינת היהודים'... לו אמרתי זאת היום בפומבי, הייתה התשובה צחוק מכל עברים. אולי בעוד חמש שנים, לכל היותר בעוד חמישים שנה, יכירו בה הכול". למרבה הפלא, ב-29 בנובמבר 1947, בדיוק חמישים שנה לאחר הקונגרס הציוני הראשון, הכירו אומות העולם בזכותו של העם היהודי להקים מדינה

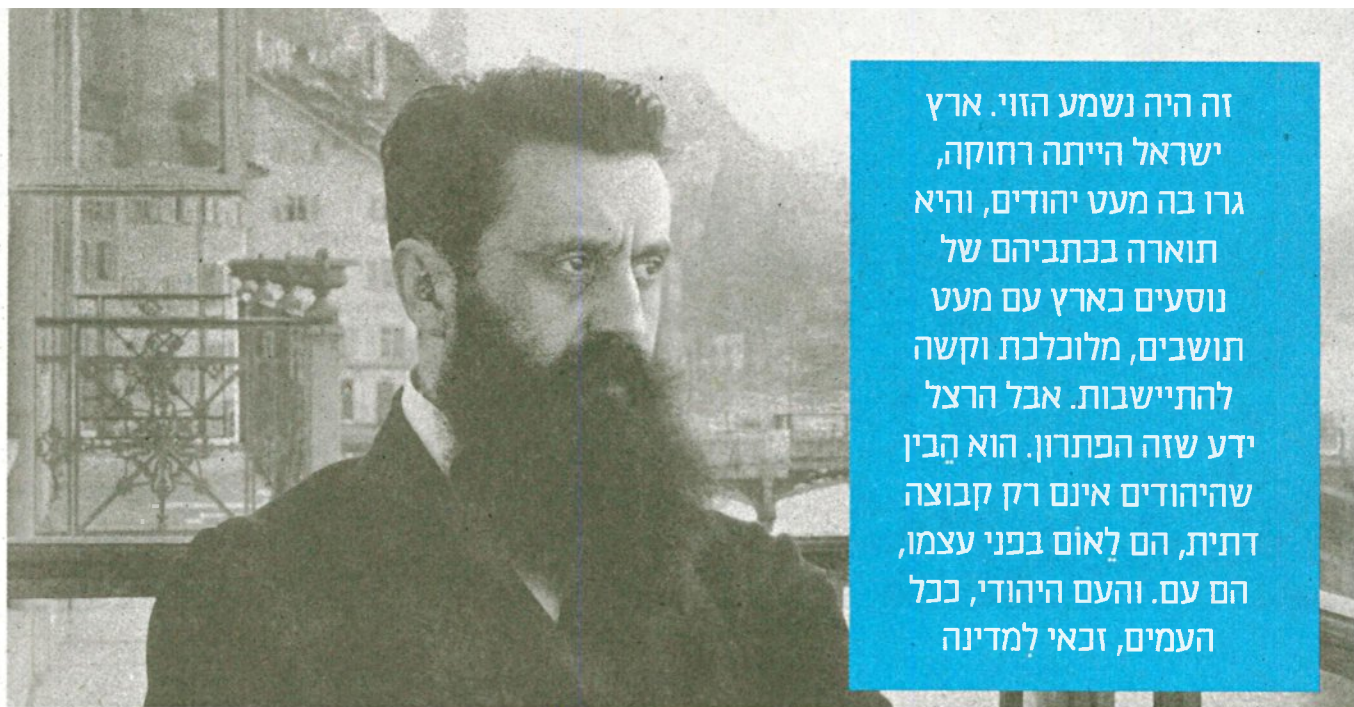
הוא חשב על רעיון אחר: כמו שלצרפתים יש מדינה משלהם, לגרמנים מדינה משלהם ולאיטלקים מדינה משלהם - כך גם ליהודים מגיעה מדינה משלהם. הרי בתקופת התנ"ך עד הגלות שגזרו הרומאים הייתה ליהודים מדינה משלהם, בארץ ישראל.

זה היה נשמע הזוי. ארץ ישראל הייתה רחוקה, גרו בה מעט יהודים, והיא תוארה בכתביהם של נוסעים כארץ עם מעט תושבים, מלוכלכת וקשה להתיישבות. אבל הרצל ידע שזה הפתרון. הוא הבין שהיהודים אינם רק קבוצה דתית, הם לאום בפני עצמו, הם עם. והעם היהודי, ככל העמים, זכאי למדינה.

הרצל החל לכתוב ספר, ובו תיאר מדינה ליהודים בארץ ישראל. כשסיים לכתוב הוא נתן לחבר שלו לקרוא. החבר ביקש מהרצל לא לפרסם את הספר כדי שאנשים לא יחשבו כי הוא יצא מדעתו. אבל הרצל לא ויתר. הוא כתב את התואר "ד"ר לפני שמו כדי שאנשים יתייחסו לספר ברצינות.

הרצל קרא לספרו "מדינת היהודים". בספר הציג את האנטישמיות כסכנה ליכולתה של החברה היהודית באירופה להמשיך להתפתח, והציע פתרון - מדינה ליהודים, שתהיה חברה של צדק, שוויון וקדמה. הוא האמין כי מדינה כזו יכולה לקום במולדתו ההיסטורית

19.16x25.11	4/4	עמוד 29	גליליאו צעיר - ירחון לילדים סקרנים	31/05/2018	64166746-0
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

זה היה נשמע הזוי. ארץ ישראל הייתה רחוקה, גרו בה מעט יהודים, והיא תוארה בכתביהם של נוסעים כארץ עם מעט תושבים, מלוכלכת וקשה להתיישבות. אבל הרצל ידע שזה הפתרון. הוא הבין שהיהודים אינם רק קבוצה דתית, הם לאום בפני עצמו, הם עם. והעם היהודי, ככל העמים, זכאי למדינה

שהיה מוכן להתפשר על ארץ אחרת - אוגנדה, שהייתה אז בשליטת בריטניה. חבריו לתנועה הציונית התנגדו לפשרה הזאת, והיו איתנים בדעתם שמדינת היהודים צריכה לקום בארץ ישראל. מריבות קשות פרצו בין הצדדים, ובמשך שנתיים סערו הרוחות, וליבו של הרצל נשבר. מצב בריאותו הלך והחמיר.

ביוני 1904 נפטר הרצל, והוא בן 44 בלבד, שבע שנים לאחר שפרסם את הספר "מדינת היהודים". בשבע השנים הללו הוא היה המנהיג הציוני החשוב בעולם. התנועה הציונית קמה בזכותו, ובזכות ממשיכי דרכו קמה מדינת ישראל. מנהיגי המדינה לא שכחו להרצל כיצד חזה את הקמת המדינה, והכרזת העצמאות הוקראה מתחת לתמונתו. את חגיגות יום העצמאות פותחים בטקס חגיגי בהר שהוא הובא בו לקבורה בישראל, ונקרא על שמו - הר הרצל. כמעט בכל עיר בישראל יש רחוב על שם הרצל.

זה הסיפור על האיש שכתב תוכנית למדינה חדשה, שנראתה בהתחלה כמו פנטזיה ובסופו של דבר היא התממשה. אז בפעם הבאה שמישהו יגיד לכם שרעיון מסוים בלתי אפשרי, תזכרו את הרצל.

משלו בארץ ישראל. הרצל לא זכה לראות זאת.

בשנים הבאות ניסה הרצל בכל מאודו להשיג מהסולטאן הטורקי מכתב שמאשר ליהודים להקים מדינה בארץ ישראל, אשר נמצאה בשליטתו. הרצל קשר קשרים עם מנהיגי היהודים ונפגש עם כל המנהיגים החשובים בעולם. הוא אפילו נסע לארץ ישראל, והתקבל בקרב החלוצים כמנהיג החשוב ביותר של התנועה הציונית. הרי רבים מהם עלו לארץ ישראל בהשראת הספר שלו!

אם תרצו - אין זו אגדה

בפגישותיו עם מנהיגים משפיעים בעולם, הסביר להם הרצל את חשיבות הרעיון של מדינת היהודים. המסעות הללו היו קשים וארוכים, והרעו את מצב בריאותו. למרות זאת הוא המשיך במסעותיו, בתקווה שיצליח להשיג את ההכרה בזכותו של העם היהודי למדינה.

הרצל כתב ספר נוסף: "אלטנלנד" - ארץ ישנה חדשה. בספר זה תיאר כיצד תיראה מדינת היהודים שעתידה לקום בארץ ישראל. בהקדמה לספר כתב: "אם תרצו - אין זו אגדה".

הרצל הבין שמצב היהודים באירופה עלול להידרדר אף יותר. הוא היה נואש כל כך להשיג ליהודים חבל ארץ, עד